

Den kristne etikk og nazismen

ANDREAS WINSNES

«Hvordan bør samfunnet forholde seg til nasjonalsosialister? Militante kommunister mener de bør bankes, og humanister forbeholder seg retten til å være intolerante mot dem som ikke er tolerante, skriver Andreas Winsnes, som er tilknyttet Folkereising Mot Krig, der han skriver en bok om norske innvandringsmotstandere.»

Norge blir det stadig flere radikale nasjonalister og nasjonalsosialister. Grupper som Varg, Viking og Vern Om Østfold har fått betraktelig oppslutning. Det er ikke lenger mulig å overse dem. Og de lar seg ikke undertrykke av trusler og juling. Tvert imot. Mange av dem som kaller seg liberale humanister vil derfor fryse nasjonalsosialistene ut av samfunnet. De ser ikke noe galt i å bruke sosial boikott, yrkesforbud og andre særtiltak overfor «brun pest og hjernedøde tullinger». De unntar nynazister fra regelen om at et menneske skal vurderes uavhengig av rase, kultur og verdensanskuelse. Såkalte humanister vil i stedet ydmyke dem som mener at de tilhører «herrerasen», og de bruker ovennevnte eksempler på psykisk vold for å presse radikale nasjonalister og nasjonalsosialister til å endre standpunkt. De overser Talmud som sier at ydmykelse er verre enn fysisk smerte. De ser heller ikke at mange ekstreme innvandringsmotstandere har opplevd så mye vold fra før av, at de ikke lar seg omvende av humanistenes forsøkt. Det går dem hus forbi at nasjonalsosialistene blir mer sammensveiset og ekstreme når de utsettes for marginalisering.

» Den største trusselen mot liberalismen kommer, politisk sett, fra liberalismen selv »

I kampen mot nazismen oppdager ikke de liberale at den største trusselen mot liberalismen kommer, politisk sett, fra liberalismen selv. Den kjente fascisemforskeren Roger Griffin hevder at i dag er det ikke nazismen, men det paranoid forsvar av liberalismen som kan ende i det totalitære. Fra før av kjenner vi den franske revolusjonen, hvor liberale dyder som frihet, likhet og brorskap endte med

terror. 263 000 mennesker døde etter at de ikke klarte å leve opp til revolusjonens idealer. For Saint-Just hadde uttalt: «Enten dydene eller terror».

Den franske filosofen Bernard-Henri Lévy viser i «Barbari med menneskelig ansikt» at påbud som «vær frit!» og «vær tolerant!» kan føre til like mye undertrykkelse som «vær anti-semitt!». Det som trengs er at byråkratiet sjalter ut dem som ikke er frihetlige og tolerante, samtidig som statens voldsmidler brukes mot disse. Som andre ideologier kan liberalismen føre til en mer eller mindre voldelig heksejakt. Dagens tendenser vises når Norsk Folkehjelp har en reklamekampanje hvor militante antirasister i finlandshetter avbildes, og budskapet er: «Ta et standpunkt. Bekjemp rasisme.»

» Kristen etikk er basert på at ens egen moralske impuls og spontanitet skal være uavhengig av om andre klassifiseres som moralske eller ikke »

Det er grunn til å se etter andre retningslinjer enn dagens liberalisme når man skal forholde seg til radikale nasjonalister og nasjonalsosialister. Kristendommen har ført til enorme overgrep. Men det finnes en form for kristen livsstil som ikke er dømmesykk, og som ikke trenger makt for å bli realisert. Denne livsstilen ligger til grunn for Frelsesarmeen og ordenen til Frans av Assisi. Og den er nært beslektet med den postmoderne etikk som sosiologen Zygmunt Bauman legger frem i «Modernity and the Holocaust».

De fleste kjenner det nærmest utopiske utsagnet om at man bør elske sine fiender. Gjennom Ivan Karamasov gir Dostojevskij utsagnet en mer forståelig form: Jeg har ansvar for alle, selv om alle ikke tar ansvar for meg. Det vil si at jeg har ansvar overfor venn og fiende.

En etikk bygget på Dostojevskijs utsagn kan ikke misbrukes slik som liberalismen, fordi den innebærer at mennesker ikke klassifiseres. Etikken er nemlig basert på at ens egen moralske impuls og spontanitet skal være uavhengig av om andre klassifiseres som moralske eller ikke. Når andre ikke klassifiseres, behandles de heller ikke som avgrensede fenomener, dvs. objekter. Med den kristne etikken er det intet som står i veien for ens eget moralske ansvar, så selve behovet for å behandle andre som objekter forsvinner. «Objekt» betyr nemlig «noe som er kastet i veien». Mennesker behandles heller ikke som problemer (Gr. proballein, å kaste foran), og «nødvendige» tiltak for å bringe

NASJONALSOSIALISTER: Deres grunnprinsipp er tesen om at livet, stort sett, er en kamp om makt.

ge dem ut av veien kan derfor ikke iverksettes.

Det moralske individ møter et annet menneske ansikt til ansikt, og ikke som et subjekt som iakttar og eventuelt fordømmer et objekt. Ved å hente noen tanker fra Zygmunt Baumans bok «Postmodern ethics» ser vi forutsetningen for å møte ansiktet til et annet menneske:

«Ansiktet er møtt hvis, og bare hvis, mitt forhold til den Andre er *pragmatisk* ikke-symmetrisk; dvs, ikke avhengig av den andres tidligere, nåværende eller fremtidige motsvar. Og moral er møte med den Andre som Ansikt. (...) En asymmetri er bekreftet i relasjon til Ansiktet, for i begynnelsen har det ikke noe å si hvem den Andre er i forhold til meg...»

«Å være en moralsk person betyr altså at jeg er min brors vokter. Men dette betyr også at jeg er min brors vokter uansett om min bror ser sine egne broderlige plikter på samme måte som meg; og at jeg er min brors vokter uansett hva min bror gjør. (...) I det minste kan jeg bare være min brors vokter hvis jeg handler som om jeg er den eneste som er forpliktet til å handle på denne måten. (...) Det er dette som teller, selv om alle verdens brødre ikke gjør mot sine brødre hva jeg er i ferd med å gjøre. (...) Jeg har altså mer ansvar enn alle andre.»

«Således er jeg nektet den komfort som gis når man følger allerede-eksisterende normer og allerede-fulgte regler. (...) Jeg bærer ansvaret alene – og mine standarder kan derfor ikke være vanlige, statistisk gjennomsnittlige eller almene. (...) Ergo: Ingen universelle standarder. Ingen blikk over

skulderen for å se på handlingene til andre som er like meg. Ingen lytting til hva de sier de gjør eller bør gjøre – for så å følge deres eksempel som fritar meg fra å gjøre noe mer eller noe som ikke de andre vil gjøre, og dermed nyte en ren samvittighet på slutten av dagen.»

Jeg har altså ansvar for den Andre uavhengig av abstrakte etiske regler, fellesskapets meninger og den Andres ansvar for meg. Denne etikken står i motsetning til Sartres menneskesyn. Sartre skrev at de andre er et helvete. Hvorfor? Fordi andre kan rette blikket sitt mot meg slik at jeg blir betraktet som et objekt, en avgrenset ting. Sartres alternativ til denne uut-holdelige situasjonen er at man prøver å gjøre den andre til objekt. Forholdet mellom mennesker blir dermed en kamp om hvem som kan tingliggjøre hvem. Sartres idé er ikke så fjern fra «kampen om tilværelsen». Problemet er at de nye nasjonalsosialistene ofte deler Sartres syn på de andre. Og de andres oppførsel overfor «den brune pesten» bekrefter nasjonalsosialistenes oppfatning av livet som en maktkamp hvor det er irrelevant om man bruker vold eller ikke for å gjøre andre til objekter.

Med etikken til Baumann blir ikke mennesket tingliggjort. I møte med nynazisten sees ansiktet bak hans eventuelle trakassering av andre. Å få øye på ansiktet til en nynazist kan være vanskelig. Det forutsetter at man skiller mellom et menneskes iboende verdi og dets ideologi og handlinger. Hvis vi ikke kan foreta dette skillet, kan vi ikke kreve at nynazisten skal kunne det. Før vi forkaster ny-

nazister som pest og umennesker, bør vi derfor lese boken som Primo Levi skrev da han kom ut fra Auschwitz. Den heter «Hvis dette er et menneske».

Frelsesarmeen er en organisasjon som i praksis viser at alle mennesker har en grunnleggende verdi som uansett fordrer respekt. For Frelsesarmeen har respekt en egen verdi, og de bruker den ikke som et middel for å vinne tilhengere. Ingen har derfor noe vondt å si om denne organisasjonen. Dette gjelder også nasjonalsosialistene. Etter lang forskning på miljøet til

» De andres oppførsel overfor «den brune pesten», bekrefter nasjonalsosialistenes oppfatning av livet som en maktkamp »

innvandringsmotstanderne har jeg ikke møtt en nasjonalsosialist som ikke har stor beundring for Frelsesarmeen. De sier at hvis alle hadde oppført seg som Frelsesarmeen, så ville det ikke vært noen problemer i verden. Men de færreste oppfører seg som Frelsesarmeen, og nasjonalsosialistene får ikke avkreftet grunnprinsippet i nazismen, dvs. tesen om at livet, stort sett, er en kamp om makt. De som ønsker å begrense nazismen bør derfor avkreffe denne tesen ved å behandle nasjonalsosialister ut fra en kristen etikk som viser at livet ikke dreier seg om å overgå andre.